

XVI. Słowotwórstwo (word formation)

➔ Patrz również:

Rzeczownik, rzeczowniki złożone, pkt 45.

Przymiotnik, przymiotniki złożone, pkt 79.

161. Przyrostki w rzeczownikach

Rzeczowniki często tworzymy dodając **przyrostek** (*suffix*) do czasowników lub przymiotników. Wiele z tych przyrostków ma swoje odpowiedniki w języku polskim, co zdecydowanie ułatwia zapamiętanie takich rzeczowników.

Do najczęściej występujących przyrostków należą:

Ⓐ

161a.mp3

długość nagrania: 06:47

-al

1. arrival (przybycie)
2. denial (wyparcie się)
3. proposal (propozycja)
4. refusal (odmowa)
5. survival (przetrwanie)

-ance

1. elegance (elegancja)
2. ignorance (ignorancja)
3. insurance (ubezpieczenie)
4. intolerance (brak tolerancji)
5. maintenance (utrzymanie)
6. performance (występ)

7. tolerance (tolerancja)

-cracy

1. aristocracy (arystokracja)
2. autocracy (autokracja)
3. democracy (demokracja)
4. technocracy (technokracja)

-ence

1. coherence (spójność, koherencja)
2. competence (kompetencje)
3. conference (konferencja)
4. existence (egzystencja)
5. independence (niepodległość)
6. intelligence (inteligencja)
7. licence (licencja)
8. preference (preferencje)
9. reference (odniesienie)
10. sentence (zdanie, wyrok)

-ent / -ant

(przyrostki te w języku polskim często są takie same)

1. accent (akcent)
2. agent (agent)
3. argument (argument)
4. component (komponent)
5. element (element)
6. equivalent (ekwiwalent)
7. experiment (eksperyment)
8. moment (moment)
9. occupant (lokator, mieszkaniec)
10. present (teraźniejszość)
11. president (prezydent)
12. student (student, uczeń),
13. supplement (dodatek)
14. testament (testament)

-ing

(dodając *-ing* do czasownika, tworzymy formę rzeczownikową czasownika, patrz również: czasownik, forma gerund, pkt 56)

1. read (czytać) → reading (czytanie)
2. swim → swimming (pływanie)
3. fishing (łowienie)
4. meeting (spotkanie, spotkanie)
5. shopping (robienie zakupów)

-ment

1. argument (argument, kłótnia)
2. document (dokument)
3. fragment (fragment)
4. instrument (instrument)

-ogy

1. astrology (astrologia)
2. biology (biologia)
3. cardiology (kardiologia)
4. cosmology (kosmologia)

5. criminology (kryminologia)
6. dermatology (dermatologia)
7. ecology (ekologia)
8. geology (geologia)
9. immunology (immunologia)
10. methodology (metodologia)
11. neurology (neurologia)
12. philology (filologia)
13. sociology (socjologia)
14. technology (technologia)
15. theology (teologia)
16. topology (topologia)
17. zoology (zoologia)

-sion

1. aggression (agresja)
2. aversion (niechęć, awersja)
3. commission (komisja)
4. confusion (zakłopotanie)
5. conversion (konwersja)
6. convulsion (konwulsja)
7. digression (dygresja)
8. dimension (wymiar)
9. diversion (zmiana kierunku)
10. division (podział)
11. emission (emisja)
12. erosion (erozja)
13. excursion (wycieczka, wyprawa)
14. expansion (ekspansja)
15. explosion (eksplozja)
16. expression (wyrażenie, ekspresja)
17. fusion (połączenie, fuzja, synteza)
18. immersion (zanurzenie)
19. invasion (inwazja)
20. inversion (inwersja)
21. mission (misja)
22. obsession (obsesja)
23. occasion (okazja)
24. oppression (ucisk)

25. pension (emerytura)
26. percussion (perkusja)
27. possession (posiadanie)
28. provision (zaopatrzenie)
29. recession (recesja)
30. repression (represja)
31. revision (powtórka)
32. session (sesja)
33. transmission (transmisja)
34. vision (wizja)

B

161b.mp3

długość nagrania: 04:07

-tion

(często jest odpowiednikiem polskiego **-cja**)

1. abdication (abdykacja)
2. alienation (alienacja, wyobcowanie)
3. civilization (cywilizacja)
4. colonization (kolonizacja)
5. computerization (komputeryzacja)
6. convention (konwencja)
7. education (edukacja)
8. eruption (erupcja)
9. evolution (ewolucja)
10. feminization (feminizacja)
11. information (informacja)
12. isolation (izolacja)
13. organization (organizacja)
14. portion (porcja)
15. urbanization (urbanizacja)

-quence/y

(często jest odpowiednikiem polskiego **-kwencja**)

1. consequence (konsekwencja)
2. eloquence (elokwencja)

3. frequency (częstotliwość)
4. sequence (sekwencja)

-vention

(często jest odpowiednikiem polskiego **-wencja**)

1. prevention (prewencja, zapobieganie)
2. subvention (subwencja)

Do niektórych czasowników dodajemy końcówki **-ant**, **-ent**, **-er**, **-ist**, **-or**, aby utworzyć rzeczowniki oznaczające wykonawcę czynności.

1. activist (aktywista)
2. assistant (pomocnik, asystent)
3. biologist (biolog)
4. blackmailer (szantażysta)
5. colonist (kolonista)
6. colonizer (kolonizator)
7. computer programmer (programista)
8. constructor (konstruktor)
9. correspondent (korespondent)
10. cyclist (cyklista, rowerzysty)
11. destroyer (niszczyciel)
12. director (kierownik, dyrektor)
13. diver (nurek)
14. driver (kierowca)
15. guitarist (gitarzysta)
16. hijacker (porywacz samolotów)
17. improviser (improwizator)
18. inspector (inspektor)
19. instructor (instruktor)
20. inventor (wynalazca)
21. kidnapper (porywacz)
22. moralist (moralista)
23. moralizer (moralizator)
24. mugger (bandyta <uliczny>)
25. novelist (nowelista)

26. organizer (organizator)
27. pacifist (pacyfista)
28. physicist (fizyk)
29. pianist (pianista)
30. robber (rabuś)
31. scientist (naukowiec)

32. shoplifter (złodziej <w sklepie>)
33. skier (narciarz)
34. smuggler (przemytnik)
35. violinist (skrzypek)
36. writer (pisarz)

162. Przyrostki i przedrostki w czasownikach

Czasowniki często tworzymy dodając przyrostek do przymiotników lub innych czasowników modyfikując jednocześnie ich znaczenie.

Do najczęściej występujących przyrostków należą:

A

162a.mp3

długość nagrania: 04:09

-ate

1. accelerate (przyspieszać)
2. accommodate (kwaterować)
3. activate (aktywować)
4. animate (animować)
5. assimilate (asymilować)
6. associate (kojarzyć)
7. calculate (obliczać)
8. capitulate (kapitulować)
9. celebrate (świętować)
10. communicate (komunikować)
11. correlate (korelować)
12. create (tworzyć)
13. cultivate (kultywować)
14. decimate (dziesiątkować)
15. decorate (ozdabiać, malować)
16. degenerate (degenerować)
17. demonstrate (demonstrować)
18. duplicate (duplikować)
19. educate (edukować)
20. emigrate (emigrować)
21. enumerate (wyliczać)
22. escalate (eskalować)
23. estimate (szacować)
24. exaggerate (wyolbrzymiać)
25. frustrate (sfrustrować się)
26. generate (generować)
27. illustrate (ilustrować)
28. inflate (nadmuchiwać)
29. initiate (inicjować)
30. integrate (integrować)
31. irrigate (nawadniać)
32. isolate (izolować)
33. moderate (łagodzić, słabnąć)
34. motivate (motywować)
35. negate (negować)
36. populate (zasiedlać)
37. regulate (regulować)
38. segregate (segregować)
39. simulate (symulować)